

Side 1 av 5

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Innvandringsavdelingen
Postboks 8019 Dep
0030 Oslo

Arbeids- og inkluderingsdepartementet	
Saksnr.: 200603652	Dok.nr.: 53
Arkivnr.: 571	Dato: 24/11-06
Saksbeh.: INN/PRE	Saksbeh.: CEF
D.ott.:	

Landsdekkende
paraplyorganisasjon
for islamske trossamfunn
og organisasjoner i Norge

Deres ref
200603652-/ CEF

Vår ref
20061123/SK

Dato
23.11.2006

Høringssvar: Beskyttelse mot tvangsekteskap – tiltak for å motvirke at unge personer sendes til og holdes tilbake i opprinnelseslandet for å tvangsgiftes

Islamsk Råd Norge (IRN) er en landsdekkende paraplyorganisasjon for muslimske organisasjoner i Norge, og fungerer som en kontaktinstans mellom storsamfunnet og norske muslimer. IRN representerer i dag nærmere 60.000 muslimer gjennom sine medlemsorganisasjoner over hele landet.

Vi synes det er bra at regjeringen ønsker å gjennomføre tiltak for å bekjempe tvangsekteskap, noe vi ønsker å støtte og bidra til. Vi er imidlertid ikke enig i at 21-års regelen er veien å gå for bekjempe tvangsekteskap. Det er flere grunner til dette.

Et alderskrav for familiegjenforening etter ekteskap i visumpliktige land er et alvorlig inngrep. Et slikt inngrep vil bli oppfattet som diskriminerende og vil skape større avstand mellom storsamfunnet og de som omfattes av denne loven.

Undersøkelser viser at færre og færre gifter seg før 21-års alder og problemet med tvangsekteskap under 21-års alder vil derfor være et minkende problem, noe som er viktig å understreke. En 21-års regel vil ha en større effekt enn bare på de som direkte påvirkes av denne; det er diskriminering av borgere som ønsker å gifte seg i utlandet. Vi vil påpeke at debatten i forkant av denne regelen og kampen mot tvangsekteskap bar preg av intoleranse og harselering av ulike minoriteters kultur og bakgrunn. 21-års regelen bare forsterker en allerede intolerant integreringsdebatt i Norge, noe vi anser som trist.

21-års grense vil ikke løse problemet med tvangsekteskap. Innføring av en slik aldersgrense vil kun utsette tvangsekteskapet, men det blir neppe borte. Noen unge vil nok tjene på denne aldersgrensen for familiegjenforening etter ekteskap i utlandet. Men foreldre til disse er nok de som er mer påvirkelige uansett og vil også være mottakelige for rådgivning og akseptere en løsning bygget på dialog. Forslaget vil ikke ha den fulle tiltenkte effekten for unge med trassige og kompromissløse foreldre og der også de unge selv ikke er tilbøyelige til å kontakte hjelpeapparatet, selv om de har fylt 21 år.

21-års grensen vil heller ikke løse problemet med tvangsekteskap der psykisk press er årsaken. Disse ekteskapene kan skje både i Norge (helt fra 18-års alder) og i utlandet. Disse vil ikke bli oppdaget eller hindres med denne loven.

La oss gå gjennom de spørsmålene departementet har forespurt at vi skal ta stilling til.

1.1 Hvis det innføres et alderskrav på 21 år for oppholdstillatelse for ektefeller/samboere, jf. punkt 2 nedenfor, bør dette da kombineres med tiltak for å forhindre at unge personer holdes tilbake i opprinnelseslandet til 21-årskravet er oppfylt, jf. forslagene i punkt 9?

Svaret er "Nei". Et annerledes alderskrav for familiegjenforening for de som vil gifte seg med noen i land utenfor Europa er allerede et alvorlig inngrep i en ung persons liv og alle ytterligere krav vil virke enda mer urimelige og integreringshemmende.

1.2 Hvilket av de tre alternative forslagene i punkt 9 foretrekkes?

Forslag 1:

Dersom referansepersonen er under [26–28] år, er det et vilkår for oppholdstillatelse etter første ledd at referansepersonen har bodd i Norge de siste tre årene.

Forslag 2:

Dersom referansepersonen er under [26–28] år, er det et vilkår for oppholdstillatelse etter første ledd at referansepersonen har arbeidet eller studert i Norge de siste tre årene.

Forslag 3:

Dersom referansepersonen er under [26–28] år, er det et vilkår for oppholdstillatelse etter første ledd at ektefellenes samlede tilknytning til et annet land ikke er sterkere enn deres samlede tilknytning til Norge.

Vi mener at alle tre forslagene er urimelige, men det første representerer det minste grad av overformynderi av disse tre.

Hva gjelder forslag 2 ønsker IRN at alle muslimer skal ta høyere utdanning, men synes det blir problematisk når staten skal kreve dette for at en person skal ha lov til å hente en ektefelle fra utlandet.

Det tredje og siste forslaget bør ekskluderes som forslag, da det innebærer en subjektiv analyse av tilhørighet.

1.3 Departementet foreslår at forslagene som skisseres i punkt 9 oppheves når herboende fyller 26–28 år. Bør aldersgrensen settes til 26, 27 eller 28 år?

Igjen er det snakk om å velge det forslaget som er minst urimelig, dvs. en aldersgrense på 26 år.

1.4 Forslag fra høringsinstansene

Som fastslått tidligere, tvangsekteskap er et alvorlig overgrep og må motarbeides. Praktisering av tvangsekteskap er kulturelt betinget, uavhengig av religion. Vi vil kommentere tiltak mot tvangsekteskap fra muslimsk perspektiv, selv om vi mener at problemet ikke skyldes en religiøs praksis. Vi er enige med regjeringen om at dette må slås hardt ned på. Vi ønsker imidlertid at det er *dette* det slås ned på, og ikke noe annet.

Enkelte aktører bruker kampen mot tvangsekteskap som vikarierende argumentasjon for å begrense innvandring. Vi ser også at mange bruker begreper som tvangsekteskap og arrangert ekteskap om hverandre, noe som er uheldig, og ureddelig.

Departementet har i høringsbrevet poengtert at færre og færre i minoritetsbefolkningen gifter seg i ung alder, slik at dette er et minkende problem. Det betyr ikke at vi ikke skal ta det seriøst, men at vi ikke skal overdimensjonere problemet.

Håndheving av straffeloven

Den som tvinger noen til å inngå ekteskap kan straffes etter straffeloven av 22. mai 1902 nr 10, §222 (sist endret i 2003). En slik straff vil virke mer preventivt enn innføring av 21-års aldersgrense.

Intervju i forkant av giftermål

Departementet har i sitt høringsbrev også sett på problemet knyttet til «overraskelsesbrylluper», hvor ungdom på reise i foreldrenes opprinnelsesland finner ut at de skal tvinges til å gifte seg. Dette er et problem også IRN tar meget alvorlig, og som vi ønsker å motarbeide. Vi mener at en ordning med obligatorisk intervju i Norge i forkant av giftermålet i utlandet langt på vei vil løse dette problemet. Ved å kreve et intervju før noen skal til utlandet for å gifte seg sikrer man at vedkommende må vite om planene for giftermålet, og man vil kunne avdekke bruken av tvang mye raskere.

Et slikt intervju kan skje i regi av en nemnd bestående av ulike religiøse autoriteter så vel som myndighetene. Denne nemnden må da ha som oppgave å gjøre intervju av personer som vurderer å gifte seg med utenlandsk statsborger. Vi vil anbefale at en slik nemnd må intervju alle personer som skal gifte seg med utenlandsk statsborger, uavhengig av alder, eventuelt opp til en viss alder.

Vi vil minne om at det allerede i dag foreligger intervjukrav for den enkelte part i etterkant av et ekteskap inngått i utlandet. Vi mener at det vil være mer effektivt og preventivt å ha et slikt intervju i forkant av giftermålet. Intervjuet i denne sammenhengen skjer da altså i Norge før man drar til utlandet. Her vil man få spørsmål om man av egen fri vilje går for å gifte seg. Flere spørsmål kan stilles for å kartlegge om det er tvang inne i bildet.

Meglingsinstans

Det foreslås å opprette meglingsinstans i regi av tros- og livssynssamfunn, gjerne i samarbeid med myndigheter, som skal drive et holdningsendrende arbeid samt bistå unge som er redde for å bli tvangsgiftet. Tilfeller av tvang som oppdages under den obligatoriske intervjuet i forkant av giftermålet kan sendes videre til slike meglingsinstanser for oppfølging.

Det er her viktig å nevne at det allerede finnes meglingsinstanser i mange muslimske trossamfunn, som er viktige arenaer for holdningsskapende arbeid og meglings i konflikter. Dette arbeidet utføres på frivillig basis og kan forbedres og gjøres mer målrettet mot tvangsekteskap med økte ressurser.

1.5 Eventuelle andre merknader/synspunkter

Ekteskap i islam

Først litt om bakgrunnen til islamske ekteskap. Et ekteskap i følge islam kan inngås på ulike måter. Det vil si at det kan være arrangert av andre som foreslår ekteskapskandidater for de som ønsker å gifte seg, men begge parter må gi sitt samtykke for at det skal være gyldig. Tradisjonelt sett har det vært foreldrene som har rollen som ekteskapsformidlere, men også venner, øvrige familie og andre kan foreslå en kandidat. Man kan også foreslå en selv.

Såkalte kjærlighetsekteskap strider heller ikke mot islam, men det er ikke tillatt å ha sex før ekteskapsinngåelsen.

Tvangsekteskap er en ugyldig ekteskapsform også sett ut fra et islamsk perspektiv. Et ekteskap er ugyldig hvis en av partene ikke har gitt sitt samtykke av fri vilje. Et arrangert ekteskap er ikke tvang hvis begge parter samtykker av fri vilje. Man må huske på at det er lange tradisjoner for arrangert ekteskap som ideelt sett er en type ekteskapsformidling som skal hjelpe partene i å finne den rette.

Det forventes at begge parter skal holde seg seksuelt avholdne inntil man er viet. Dette er ikke bare et sosialt krav, men et religiøst krav for både menn og kvinner som religiøse mennesker ønsker å leve opp til. Derfor finnes det unge muslimer som ikke ønsker eller klarer å leve i sølibat til langt opp i tyve-årene og vil ha lett tilgang til ekteskap. I den sammenheng er det viktig å se antall tvangsekteskap i forhold til ordinære ekteskap før man iverksetter en lovgivning som gjør det vanskeligere for unge muslimer å gifte seg.

Ekteskap i Norge

Ulike statistikker viser antall tilfeller hvor man har fryktet tvangsekteskap sammen med tilfeller hvor tvangsekteskap har blitt inngått. Statistikkene er varierende og upålitelige. Tallene i statistikkene slår sammen tilfeller hvor tvangsekteskap er inngått og tilfeller der man har bare fryktet å bli tvangsgiftet.

Disse tallene må sees i forhold til ordinære ekteskapsinngåelser. Et utgangspunkt for en lovendring som vil ramme alle må veies opp mot dem man søker å beskytte ved lovendring.

Ideelt sett er det fint om norske muslimer klarer å finne ektefelle i Norge. De fleste muslimer tilhører en etnisk minoritet og det er enda ikke vanlig å gifte seg på tvers av etniske grupper pga kultur og sedvane. Det er et stort behov for en holdningsendring i foreldregenerasjonen da flere og flere unge muslimer gjerne vil gifte seg på tvers av etnisk tilhørighet, men møter motstand fra foreldregenerasjonen. I søken etter en ektefelle som fyller egne og foreldrenes krav blir ekteskapsmarkedet i Norge fort lite og snevert og det er ikke alltid lett å finne en passende partner innenfor Norges grenser. Hvis man høyner alderen for familiegjenforening hindrer man ikke tvangsekteskap, men forskyver bare

problematikken lenger frem, samtidig som man legger vanskeligheter i veien for vanlig ekteskapsinngåelse som vil ramme minoritetene sterkest da antall etniske nordmenn som gifter seg over landegrensene er lavere.

Etniske nordmenn er også i en annen situasjon når de skal velge ektefelle. De har flere å velge i mellom innenfor Norges grenser. Vi må også ta med i regnestykket at muslimer søker vanligvis ekteskap med andre muslimer samtidig som man også søker innenfor samme etniske tilhørighet.

Utsiktede konsekvenser

Tvang er ikke bare knyttet til alder, men til foreldrenes makt og evne til å iverksette negative sanksjoner mot dem man ønsker å gifte bort. Vi mener derfor at en aldersgrense for familiegjenforening i Norge etter ekteskap ikke er et riktig og tilstrekkelig tiltak. Alle tiltak mot tvangsekteskap må også ta hensyn til utsiktede, uheldige konsekvenser, som f.eks. at også unge som gifter seg frivillig blir tvunget til å flytte til utlandet fordi de ikke kan hente ektefellen til Norge.

Opplysning og megling

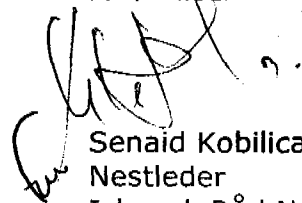
Siden praksisen med tvangsekteskap ikke er religiøst betinget er det ikke nok å si at dette er forbudt i islam eller i følge norsk lov. Man trenger opplysningsarbeid om psykiske og sosiale konsekvenser for de som har blitt tvunget inn i tvangsekteskap, i tillegg til opplysning om lover og gyldighet av slike ekteskap.

Man trenger også å gå aktivt inn og megle og prøve å overbevise foreldrene om at det er ikke til deres barns beste å gifte dem mot deres vilje.

Holdningsskapende arbeid kan skje på flere måter og det er nettopp en holdningsendring man må søke å oppnå for å få en varig endring i slik uønsket praksis. Her kan muslimske miljøer og organisasjoner som Islamsk Råd Norge spille en nøkkelrolle.

Som en del av miljøet har man større mulighet for å opplyse og megle; og man har tilgang til flere ressurspersoner med den rette kulturelle bakgrunnen og kulturkompetanse. Det vil også være tilgang til personer med kompetanse på islam på høyt nivå som kan drive opplysningsarbeid fra et religiøst perspektiv. Det er mange eksempler på der slikt arbeid har vist seg å være fruktbart. Med holdningsskapende arbeid og intervju i forkant av reise til et annet land for ekteskap, i tillegg til at tvangsekteskap allerede er straffbart, tror vi at Norge kan være på god vei til å løse dette problemet.

Med hilsen

Senaid Kobilica
Nestleder
Islamsk Råd Norge